

M.A. (PART-II)

SOCIOLOGY

INDUSTRY, LABOR & SOCIETY

(PAPER - V) (JAN-19)

Q.P. Code : 28835

(2½ Hours)

[Total Marks: 100]

[For External students]

(3 Hours)

[Total Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. External students should attempt any four questions.
 2. Internal students should attempt any three questions. (Q. No. 1 to 6). Do not attempt question No. 7 & 8.
 3. All questions carry equal marks.

1. Examine the impact of industry on family and Kinship.
 2. Critically examine the issues of gender and caste in the informal sector.
 3. Examine the challenges of organizing the organized sector.
 4. Discuss the nature of flexible specialization and labour.
 5. What is the meaning of globalization and briefly mention the features of globalization.
 6. Write short notes on **any two** of the following:-
 - a) Outsourcing
 - b) Conflict resolution methods
 - c) Labour market
 - d) Nature of industrialization
 7. Elaborate the evolution and growth of labour organization in India.
 8. Discuss issues related to labour in the context of economic liberalization in India.
-

Turn Over

२
(मराठी रुपांतर)

नियमित विद्यार्थांसाठी
बहिःशील विद्यार्थांसाठी

(२½ तास)
(३ तास)

एकूण गुण - ७५
एकूण गुण - १००

सूचना:

- १) बहिःशाल विद्यार्थांसाठी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
- २) नियमित विद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रश्न क्रमांक ७ व ८ सोडवू नये.
- ३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. 'कुटुंब' व 'जात' यांवर उद्योगांच्या होणाऱ्या परिणामांचे परीक्षण करा.
२. अनौपचारिक क्षेत्रातील 'लिंगभाव' व 'जात' या संबंधीत समस्यांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
३. औपचारिक क्षेत्राला संघटीत करण्यातील आव्हानांचे परीक्षण करा.
४. "लवचिक विशिष्टता" व "कामगार" यातील स्वरूपाची चर्चा करा.
५. जागतिकीकरणाचा अर्थ सांगा. जागतिकी करणाची वैशिष्ट्ये थोडक्यात नमूद करा.
६. खालीलपैकी दोहोंवर टीपा लिहा.
 - अ) बाह्यकाम हस्तांतर
 - ब) संघर्ष मिटविण्याचे मार्ग
 - क) कामगार बाजार
 - ड) औद्योगिकरणाचे स्वरूप
७. भारतातील कामगार संघटनांची उत्क्रांती आणि विकास यांचा आढावा घ्या.
८. भारतामधील श्रमीकांच्या प्रश्नांचे मुक्त अर्थव्यवस्थेच्या संदर्भात चर्चा करा.

M.A. (PART-II)**SOCIOLOGY****ENVIRONMENT & SOCIETY****(PAPER - VII) (JAN-19)****Q.P. Code : 28858**

**[For External students – 3 Hours
For Internal students – 2 Hours 15 Minutes]**

**[Total Marks:100
Total Marks : 75]**

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. External students should attempt any four question.
 2. Internal students should attempt any three question from question no 1 to 6.
 3. All questions carry equal marks.

- Q. 1** Discuss the meaning of environment and ecology and elaborate the factors responsible for changing human-nature relationship. **25**
- Q. 2** Write an essay on U-Beck's ideas on risk society. **25**
- Q. 3** Elaborate the causes and consequences of global warming and pollution. **25**
- Q. 4** Explain in detail the various ways in which depletion of resources is taking place and its impact on local communities. **25**
- Q. 5** Elaborate on the main issues raised by the anti-dam struggle in India. **25**
- Q. 6** Write short notes on **any two**: **25**
- a) Conservation of parks
 - b) Cultural ecology
 - c) Marxist's perspectives on environment
 - d) Waste management
- Q. 7** Discuss the use of appropriate technology as an alternative to sustainable development. **25**
- Q. 8** Critically examine the perspectives of environmental determinism and possibilism. **25**

Q.P. Code : 28858

[बहिःशाल विद्यार्थ्यांनकरिता (३ तास)

[एकूण गुण:१००

नियमित विद्यार्थ्यांनकरिता (२ तास १५ मिनिटे)]

एकूण गुण : ७५]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1. बहिःशाल विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
2. नियमित विद्यार्थ्यांनी प्र. क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्रमांक ७ ते ८ सोडवू नयेत.
3. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र. १ पर्यावरण व परिस्थितीकीशास्त्र यांचे अर्थ सांगा आणि मानव आणि निसर्ग यांच्यातील बदलांसाठी कोणते घटक जबाबदार आहेत यांचा आढावा घ्या. २५
- प्र. २ यू बेकच्या धोकादायक समाजावर (risk society) असणारे विचार यावर निबंध लिहा. २५
- प्र. ३ जागतिक तापमान वृद्धी व प्रदूषण याला जबाबदार कारणे व परिणामांची मीमांसा करा. २५
- प्र. ४ स्थानिक साधनसामुग्रीचा ह्रास कोणकोणत्या मार्गांनी होत आहे आणि त्याचा स्थानिक समाजावरील प्रभाव स्पष्ट करा. २५
- प्र. ५ भारतात झालेल्या धरण विरोधी लढ्यात मांडलेल्या प्रमुख प्रश्नांवर सविस्तर लिहा. २५
- प्र. ६ कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा. २५
- अ) सार्वजनिक उद्यानांचे संरक्षण
ब) सांस्कृतिक पर्यावरण
क) पर्यावरणाबाबतचा मार्क्सवादी दृष्टिकोन
ड) धनकचरा व्यवस्थापन
- प्र. ७ योग्य तांत्रिक व्यवस्था हा एक चिरंजीवी विकासाचा पर्यायी मार्ग कसा आहे यावर चर्चा करा. २५
- प्र. ८ पर्यावरणीय निर्णायकवादी व शक्यतावादी, दृष्टीकोनाचे टिकात्मक परिक्षण करा. २५

External Students

(3 Hours)

Marks : 100

Internal Students

(2 Hours 15 Min.)

Marks : 75

- NB :** (1) **External students** should attempt **any four** questions.
(2) **Internal Students** should attempt **any three** questions (From **Q.1 to 6**) **Do not** attempt **Q.7** and **8**.
(3) **All questions** carry **equal** marks. (**25 marks each**)

1. Define social movement and explain its various types. **25**
2. What do you mean by resource mobilization theory. Explain how does it lead to emergence of social movement. **25**
3. Critically examine the relationship between social movement and political parties. **25**
4. Power and Justice are main themes of social movement. Explain in detail. **25**
5. What are the important issues dealt by Dalit movement in India. **25**
6. Write short notes on **any two** of the following : **25**
 - (a) Ideology
 - (b) Leadership
 - (c) Counter movements
 - (d) Revolution
7. Discuss the issues and concerns of women's movement in India. **25**
8. Write an essay on Warli movement as a movement of tribal community. **25**

[TURN OVER

QP CODE : 28868

(मराठी रूपांतर)

बहिःशाल विद्यार्थ्यांसाठी (२ तास) गुण : ६०
नियमित विद्यार्थ्यांसाठी (२ तास १५ मिनीटे) गुण : ७५

सूचना : (१) बहिःशाल विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
(२) नियमित विद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र.१ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत प्रश्न क्र. ७ व ८ सोडवू नयेत.

१. सामाजिक चळवळीची व्याख्या द्या आणि सामाजिक चळवळीचे विविध प्रकार सांगा. २५
२. साधनसामुग्री गतीशिलता सिध्दांता बाबत तुम्हाला काय माहीती आहे. सामाजिक चळवळीच्या निर्मितीत ते कसे पुढाकार घेतात ते स्पष्ट करा. २५
३. सामाजिक चळवळी आणि राजकीय पक्ष यांच्यातील सहसंबंधाचे चिकित्सक परिक्षण करा. २५
४. सत्ता आणि न्याय या सामाजिक चळवळीतील मुख्य कल्पना आहेत याचे सविस्तर विश्लेषण द्या. २५
५. भारतातील दलित चळवळीने हाताळलेले मुख्य प्रश्न कोणते आहेत ? २५
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा : २५
(अ) आदर्शवाद
(ब) नेतृत्व
(क) पर्यायी चळवळी
(ड) क्रांती
७. भारतातील स्त्रीयांच्या चळवळीमध्ये हाताळल्या जाणाऱ्या प्रश्नांची आणि आशयाची चर्चा करा. २५
८. आदिवासी समाजाची चळवळ म्हणून वारली चळवळीवर निबंध लिहा. २५

M.A. (PART-II)

SOCIOLOGY

GENDER AND SOCIETY

(PAPER - X) (JAN-19)

Q.P. Code : 37195

Students

(3 Hours)

Total Marks – 100

(2 ½ Hours)

Total Marks – 75

N.B.1) External/ IDOI Students should attempt any four question.

2) Internal Students should attempt any three questions from Q. No 1to 6.

3) All questions carry equal marks.

1. What is meant by feminism and explain in details socialistic feminism. 25
2. Explain the causes and impact of declining sex- ratio in Indian Society. 25
3. Write an essay on the Patrilineal and matrilineal systems in India 25
4. Examine in detail the Ambedkar's view on the status of Indian women 25
5. Attempt a review the explanation of women's status in colonial India 25
6. Write short notes on any **Two** of the following 25
 - a) Sexual Division of labor
 - b) Radical Feminism
 - c) Gender and Class in India
 - d) Women in left Movement
7. Explain in details challenges before women movement post 1990 25
8. Write an essay on gender and globalization 25

बहिःशाल वद्यार्थ्यांसाठी

(३ तास)

एकूण गुण: १००

निय मत वद्यार्थ्यांसाठी

(२ तास० मनिटे)

एकूण: ७५

सूचना: १) बहिःशाल वद्यार्थ्यांनी कोणत्याही चार प्रश्न सोडवोत.

- २) निय मत वद्यार्थ्यांनी प्रश्न क्र. १ ते ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न क्र. ७ व ८ सोडवू नये.
- ३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. स्त्रीवाद म्हणजे काय ? समाजवादी स्त्रीवाद स वस्तर स्पष्ट करा. २५
२. भारतीय समाजातील घटत्या लंग प्रमाणाची कारणे आ ण णरिम वशद करा. २५
३. भारतातील पृस्तत्ताक आ ण मृस्तत्ताक समाज यावर निबंध लहा २५
४. भारतीय महिलांच्या दर्जा संबंधी डॉ आंबेडकरांच्या वचारांचपरिक्षण करा. २५
५. वासाहतिक भारतातील स्त्रियांच्या दर्जा संबंधी स्पष्टीकरणाचा मागोवा घ्या २५
६. खालील पैकी कोणत्याही दोहोवर थोडक्यात टीप लहा २५

अ) लंगाधरीत श्रम वभाजन

ब) जहाल स्त्रीवाद

क) भारतातील लंगभाव आ ण वर्ग

ड) डाव्या चळवळीतील स्त्रिया

७. १९९० च्या स्त्री चळवळी समोरील आव्हाने स वस्तर स्पष्ट करा २५
८. जागतिकीकरण आ ण लंगभाव यावर निबंध लहा. २५
